

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.1.21>

NARZĘDZIA DLA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH NA UKRAINIE

Michajło Oduha

laureat Naukowego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0009-0001-0898-8477

Adnotacja. Instrumenty administracji publicznej w sferze zamówień publicznych na Ukrainie są sposobami wyrażania zewnętrznych działań organów administracji, mających na celu zapewnienie przejrzystości, efektywności i legalności. Do głównych instrumentów zaliczają się akty ustawowo-rozporządzeniowe i akty administracyjne (indywidualne) w postaci decyzji o zamiarze zawarcia umowy sprzedaży, co oznacza, że przetarg będzie wspierany. Kontrola (monitoring) obejmuje analizę obowiązującego prawodawstwa podczas wdrażania procedur, zawierania i finalizacji umów w sprawie zamówienia, przeprowadzaną przez odpowiednie organy w celu identyfikacji i uniknięcia naruszeń, zapewnienia jakości produktów, pracy i usług, skutecznej i legalnej odzyskanie suwerennego bogactwa obejmuje wgląd w ryzyko korupcji i unikanie go. Udowodniono, że bankowość elektroniczna będąca głównym narzędziem zapewniającym przejrzystość, poufność i równy dostęp do informacji, gwarantuje poufność danych do czasu otwarcia ofert oraz sprzyja uczciwej konkurencji – poprzez portale monitorujące.

Słowa kluczowe: akty administracyjne, regulacje elektroniczne, unikanie zagrożeń korupcyjnych, konkurencja, kontrola (monitoring), akty ustawowe i regulacyjne, przejrzystość, przetarg, faktyczne działania.

INSTRUMENTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE

Mykhailo Oduka

Postgraduate Student

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0009-0001-0898-8477

Abstract. Public administration tools in the field of public procurement in Ukraine are means of expressing the external activities of administrative bodies aimed at ensuring transparency, efficiency, and legality. The main tools include subordinate regulatory acts and administrative (individual) acts, such as decisions on the intention to conclude a procurement contract, which determine the winner of the tender. Control (monitoring) involves analyzing compliance with legislation during the procedures, concluding and executing procurement contracts, carried out by authorized bodies to identify and prevent violations, ensure the quality of products, works and services, efficient and legal use of public funds, promoting transparency and preventing corruption risks. It has been proven that e-governance, as the main tool for ensuring transparency, public accessibility, and equal access to information, guarantees data confidentiality until the moment of tender proposal disclosure, promotes fair competition through monitoring portals.

Key words: administrative acts, competition, control (monitoring), corruption risk prevention, e-governance, factual actions, subordinate regulatory acts, tender, transparency,

ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Михайло Одуха

здобувач,

Науково-дослідний інститут

публічного права (м. Київ, Україна)

ORCID ID: 0009-0001-0898-8477

Анотація. Інструменти публічного адміністрування у сфері публічних закупівель в Україні є засобами вираження зовнішньої діяльності адміністративних органів, спрямованими на забезпечення прозорості, ефективності та законності. Основні інструменти включають підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні (індивідуальні) акти як рішення про намір укласти договір про закупівлю, що визначають переможця тендеру. Контроль (моніторинг) включає аналіз дотримання законодавства під час проведення процедур, укладення та виконання договорів про закупівлю, здійснюється уповноваженими органами для виявлення та запобігання порушенням, забезпечення якості продукції, робіт і послуг, ефективного та законного використання державних коштів, сприяє прозорості та запобіганню корупційним ризикам. Доведено, що електронне врядування, що є головним інструментом забезпечення прозорості, загальнодоступності та рівного доступу до інформації, гарантує конфіденційність даних до моменту розкриття тендерних пропозицій, сприяє чесній конкуренції через моніторингові портали.

Ключові слова: адміністративні акти, електронний врядування, запобігання корупційним ризикам, конкуренція, контроль (моніторинг), підзаконні нормативно-правові акти, прозорість, тендер, фактичні дії.

Вступ. Актуальність наукового аналізу інструментів публічного адміністрування публічних закупівель в Україні зумовлена потребою забезпечення прозорості, ефективності та законності в цій сфері, що є важливими аспектами для розвитку держави, українського громадянського суспільства та зменшення корупційних ризиків. Публічні закупівлі складають значну частину державних витрат, тому їх ефективне адміністрування сприяє економії бюджетних коштів, підвищенню якості державних послуг і довірі громадян до державних інституцій. Використання підзаконних нормативно-правових актів, адміністративних актів, контролю (моніторингу), електронного врядування та аналітичних модулів дозволяє створити прозору та конкурентну систему публічних закупівель, що відповідає європейським стандартам. Науковий аналіз цих інструментів допомагає виявити та усунути існуючі проблеми, оптимізувати процеси та впровадити передові практики. Це у свою чергу сприятиме підвищенню рівня правової культури, забезпеченню відповідальності та підзвітності державних органів і максимальному використанню потенціалу публічних закупівель для соціально-економічного розвитку країни.

Огляд останніх досліджень. На проблематику інструментів публічного адміністрування публічних закупівель в Україні звертали свою увагу такі вчені-юристи: В. Авер'янов, І. Вляцько, В. Галуцько, І. Глобенко, Е. Демський, П. Діхтєвський, А. Іванишук, О. Кулак, В. Курило, О. Кузьменко, Т. Куденко, В. Колотій, В. Колпаков, В. Кошєєв, О. Критенко, І. Лагус, Г. Лорткіпанідзе, З. Максименко, В. Міняйло, О. Мельников, Т. Мулик, Я. Мулик, А. Никифоров, О. Овсянюк-Бердадіна, А. Олефір, А. Павловський, Я. Петруненко, Г. Пінькас, В. Смиринський, Н. Ткаченко, О. Томчук, О. Турчинов, Ю. Уманців, К. Хусанова, Ю. Фалко, С. Чистов та інші. Однак вони торкалися цієї проблематики лише побічно, досліджуючи лише суміжні поняття.

Формулювання цілей статті. *Meta* статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства, доктринальних поглядів українських учених-правників розкрити юридичну природу інструментів публічного адміністрування публічних закупівель в Україні.

Методологія дослідження полягає в тому, що у статті використано систему методів наукового пізнання, серед яких провідне місце належить системному аналізу та дедуктивному методу. Головним серед спеціальних юридичних способів наукового пізнання був формально-догматичний. Для аналізу доктринальних наукових підходів був використаний логіко-сигматичний метод.

Виклад основних положень. Аналіз чинного законодавства та теоретичних положень адміністративного права дає можливість вичленити способи (інструменти публічного адміністрування) здійснення публічних закупівель у контексті класичних інструментів публічного адміністрування: підзаконних нормативно-правових та адміністративних (індивідуальних) актів, дає можливість уточнити, по-перше, положення профільного Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII (Про публічні закупівлі, 2015) до моменту правозастосування. Підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, ухвалений суб'єктом правотворчої діяльності на основі та на виконання Конституції України, законів та чинних міжнародних договорів, спрямований на їх реалізацію. Він має відповідати Конституції, законам, міжнародним договорам України та підзаконним актам вищої юридичної сили, а також узгоджуватися між собою. Ухвалюється у формі, визначеній Конституцією та законом (пункт 3 частини другої статті 9 відповідного закону).

Це не є делегуванням законодавчих повноважень щодо суспільних відносин, що можуть регулюватися виключно законом. Якщо Конституцією або законом передбачено ухвалення акта у формі положення, порядку, інструкції чи правил, такий акт затверджується підзаконним нормативно-правовим актом, визначеним законом. Затверджений акт є невід'ємною частиною підзаконного нормативно-правового акта та має його силу (Про правотворчу діяльність, 2023). Наприклад, постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 установлені особливості здійснення публічних закупівель під час воєнного стану. Уточнено норми Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII, що укладення та виконання договорів регулюються публічним та внутрішньоспеціальним правом, однією зі сторін є суб'єкт владних повноважень. Основною метою є забезпечення публічних інтересів і національної безпеки, договори укладаються у письмовій формі. Установлено максимальні строки для укладання договорів залежно від процедури закупівлі, договір набуває чинності з моменту підписання обома сторонами. Сторони договору підпадають під особливі правила відповідальності, забороняється придбання товарів, робіт і послуг без проведення процедури закупівлі. Особливі умови мають забезпечити захищеність замовників від воєнних загроз. Умови мають забезпечити ефективність і прозорість публічних закупівель під час дії правового режиму воєнного стану та впродовж 90 днів після його скасування (Особливості здійснення, 2022).

Отже, підзаконні нормативно-правові акти є провідним та єдиним правотворчим інструментом публічного адміністрування в сфері публічних закупівель. Вони ухвалюються на основі та на виконання Конституції та Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII, спрямовані на їх реалізацію.. Вони дозволяють уточнювати та деталізувати норми Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII до моменту їх правозастосування.

Адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, ухвалене чи вчинене адміністративним органом для вирішення конкретної справи, спрямоване на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи чи осіб. Такі акти можуть стосуватися різноманітних аспектів правовідносин, включаючи надання дозволів, ліцензій, визнання статусів, призначення пенсій, накладення адміністративних стягнень тощо. Адміністративні акти мають обов'язковий характер і підлягають виконанню, вони можуть бути оскаржені в адміністративному порядку або через суд, якщо порушують

права та інтереси осіб. Основними ознаками адміністративного акта є його індивідуальність, конкретність адресата, юридична значущість, а також наявність правових наслідків для суб'єкта, якому він адресований (Про адміністративну процедуру, 2022). В аналізованій нами сфері юридична природа адміністративного акта має специфічні особовості, а саме укладається у формі «рішення про намір укласти договір про закупівлю». Воно ухвалюється замовником у межах публічних закупівель, спрямоване на визначення переможця тендеру та подальше укладання договору, що є підставою для юридично значущих дій, таких як набуття, зміна або припинення прав та обов'язків конкретних осіб.

Це рішення ухвалюється відповідно до вимог тендерної документації, що забезпечує його відповідність принципам прозорості, відкритості та рівності всіх учасників. Рішення про намір укласти договір є обов'язковим для виконання і підлягає оприлюдненню в системі ProZorro, що гарантує його публічність та можливість оскарження. Воно також визначає строки та порядок надання додаткових документів переможцем тендеру, а своєчасне оприлюднення цього рішення є критично важливим для дотримання всіх законодавчих вимог та процедур публічних закупівель. Таким чином, це рішення має значну юридичну силу та впливає на подальші дії учасників закупівельного процесу, забезпечуючи дотримання принципів законності та ефективності в сфері публічних закупівель (Повідомлення про намір, 2023).

Отже, рішення про намір укласти договір про закупівлю є адміністративним актом, ухваленим замовником у межах публічних закупівель. Це рішення спрямоване на визначення переможця тендеру та подальше укладання договору, що є підставою для юридично значущих дій, таких як набуття, зміна або припинення прав та обов'язків конкретних осіб. Воно ухвалюється відповідно до вимог тендерної документації, що забезпечує його відповідність принципам прозорості, відкритості та рівності всіх учасників. Рішення є обов'язковим для виконання і підлягає оприлюдненню в системі ProZorro, що гарантує його публічність та можливість оскарження. Воно також визначає строки та порядок надання додаткових документів переможцем тендеру. Таким чином, це рішення має значну юридичну силу та впливає на подальші дії учасників закупівельного процесу, забезпечуючи дотримання принципів законності та ефективності в сфері публічних закупівель.

Укладення договору про закупівлю між замовником та учасником за результатами проведення процедур закупівлі. Здійснення фактичних дій, які включають заходи щодо підготовки та проведення відкритих торгів, конкурентного діалогу, переговорних процедур, звітування про результати проведених закупівель. Договір про закупівлю – це господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару відповідно до Закону від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. Це визначення встановлює кілька особливостей договору про закупівлю, які відрізняють його від інших видів договорів. Це договір, де замовник (покупець) є стороною, пов'язаною з державним сектором, зокрема органами державної влади та іншими юридичними особами та/або суб'єктами господарювання.

Визначення предмета договору про закупівлю ґрунтується на понятті предмета закупівлі та визначається за спеціальним порядком (затвердженим наказом Мінекономіки від 15.04.2020 р. № 708), що вимагає застосування конкретної системи класифікації для товарів і послуг та застосування конкретних будівельних норм у разі виконання робіт. Ця система класифікації відома як Єдиний закупівельний словник і використовується в Європейському Союзі. Закон від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII встановлює конкретні максимальні строки для укладення договорів про закупівлю залежно від застосовуваної процедури закупівлі або спрощеної закупівлі. Договір вважається укладеним з моменту підписання його обома сторонами. Щодо закінчення строку дії договору відповідно до ЦКУ, то він має бути визначений датою, періодом часу або вказівкою на подію, яка неминуче настане. До сторін договору поширюються особливі правила відповідальності (Актуальні зразки, 2022).

На наш погляд, договори про закупівлю між замовником та учасником за результатами проведення процедур закупівлі мають практично всі ознаки адміністративних договорів. А саме: порядок укладення та виконання регулюється публічним правом та внутрішньоспеціальними нормами; одна із сторін – суб'єкт владних повноважень, що має владну компетенцію; зміст пов'язаний з публічним адмініструванням; основною метою укладання адміністративних договорів є забезпечення публічного інтересу, задоволення публічних потреб та забезпечення національних інтересів; має безпосередні наслідки в публічній сфері; передбачає застереження про виключні повноваження; рівність, тобто на відшкодування владою прямих збитків, але не в праві вимагати виконання зобов'язання а натурі; для адміністративних договорів передбачена письмова форма (Г. Лорткіпанідзе, 2022).

Отже, договір про закупівлю, укладений між замовником і учасником, має подвійний юридичний характер, поєднуючи як адміністративно-правові, так і господарсько-правові елементи. З одного боку, такі договори мають ознаки адміністративних договорів, оскільки їх укладення та виконання регулюються публічним правом і спеціальними внутрішніми нормами. У таких договорах одна із сторін є суб'єктом владних повноважень з компетенцією забезпечення національної безпеки. Зміст цих договорів пов'язаний з управлінськими функціями та задоволенням публічних потреб і національних інтересів. Вони мають безпосередні наслідки в публічній сфері та передбачають виключні повноваження. З іншого боку, ці договори є господарськими, оскільки вони передбачають платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару відповідно до встановлених процедур закупівлі, що регулюються господарським правом. Укладення такого договору включає елементи цивільно-правових відносин, таких як взаємні права та обов'язки сторін, відповідальність за порушення умов договору, а також установлення строків та умов його виконання.

Контроль (моніторинг) як аналіз та публічне узагальнення дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель під час проведення процедури, укладення та виконання договорів про закупівлю. Державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування (далі – органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища (Про основні засади, 2007). У контексті публічних закупівель державний нагляд (контроль) охоплює перевірку відповідності тендерної документації та пропозицій учасників законодавчим вимогам, моніторинг виконання договорів про закупівлю, а також оцінювання ефективності й законності використання державних коштів, забезпечуючи прозорість і запобігання корупційним ризикам

Електронне врядування забезпечує загальнодоступність, рівний доступ до інформації та гарантує конфіденційність даних до моменту розкриття тендерних пропозицій. Наприклад, одним із ключових інструментів є моніторинговий портал DoZorro, який надає різноманітні можливості для всіх учасників системи публічних закупівель. Портал дозволяє користувачам надавати зворотній зв'язок, аналізувати закупівлі, подавати офіційні звернення до органів контролю, а також користуватися різними аналітичними модулями для дослідження руху коштів, учасників, судової практики та практики Антимонопольного комітету України. Модулі аналітики на порталі DoZorro мають широкий спектр функціональних можливостей, таких як відбір закупівель за різними критеріями, дослідження планів, постачальників, замовників, а також аналіз медичних закупівель і етапів закупівель ESCO. Окрім цього ризик-індикатори DoZorro дозволяють визначати ризикові процедури закупівлі для їх подальшого моніторингу. Важливим є те, що ці інструменти надають можливість проводити аналіз закупівель у режимі реального часу, відображаючи інформацію про оголошені закупівлі, замовників, учасників, скарги та договори з центральної бази даних. Таким чином, використання аналітичних інструментів ProZorro та DoZorro значно підвищує ефективність та прозорість публічних закупівель в Україні, сприяючи боротьбі з корупцією та забезпечуючи більш відповідальне використання державних коштів (Мулик&Томчук та ін., 2020).

Отже, електронне врядування є головним інструментом, що забезпечує прозорість, загальнодоступність та рівний доступ до інформації в сфері публічних закупівель. Воно гарантує конфіденційність даних до моменту розкриття тендерних пропозицій, що сприяє чесній конкуренції. Моніторингові портали є одними із ключових інструментів, надаючи учасникам системи можливості для зворотного зв'язку, аналізу закупівель, подачі офіційних звернень до органів контролю та використання аналітичних модулів для дослідження різних аспектів закупівель. Аналітичні модулі дозволяють відбирати закупівлі за різними критеріями, досліджувати плани, постачальників, замовників та аналізувати медичні закупівлі та етапи закупівель ESCO. Ризик-індикатори допомагають визначати ризикові процедури закупівель для їх подальшого моніторингу, що підвищує відповідальність і зменшує корупційні ризики. Використання аналітичних інструментів ProZorro та DoZorro дозволяє проводити аналіз закупівель у режимі реального часу, відображаючи інформацію про оголошені закупівлі, замовників, учасників, скарги та договори з центральної бази даних. Це значно підвищує ефективність і прозорість публічних закупівель в Україні, сприяючи боротьбі з корупцією та забезпечуючи більш відповідальне використання державних коштів.

Висновки. Отже, все викладене дає можливість формувати певні узагальнення щодо інструментів публічного адміністрування публічних закупівель в Україні:

- їхній зміст визначений на загальній теорії сутності адміністративного права щодо таких інструментів публічного адміністрування, як видання нормативно-правових і адміністративних актів, здійснення фактичних дій, контролю та електронного врядування;

- підзаконні нормативно-правові акти є провідним та єдиним правотворчим інструментом публічного адміністрування у сфері публічних закупівель. Вони ухвалюються на основі й на виконання Конституції та Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII, спрямовані на їх реалізацію. Вони дозволяють уточнювати та деталізувати норми Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII до моменту їх правозастосування;

- специфічними є основні адміністративні (індивідуальні) акти у сфері публічних закупівель, такі як рішення про намір укласти договір; вони визначають переможець тендеру і є підставою для юридично значущих дій, які ухвалюються відповідно до тендерної документації, що забезпечує прозорість, відкритість та рівність учасників, обов'язкові для виконання, підлягають оприлюдненню в системі ProZorro та можуть бути оскаржені, мають значну юридичну силу, впливають на подальші дії учасників та забезпечують дотримання законності й ефективності у сфері публічних закупівель;

- контроль (моніторинг) у сфері публічних закупівель включає аналіз дотримання законодавства під час проведення процедур, укладення та виконання договорів про закупівлю, він здійснюється уповноваженими органами для виявлення та запобігання порушенням, забезпечення якості продукції, робіт та послуг, а також ефективного та законного використання державних коштів, що сприяє прозорості та запобігання корупційним ризикам;

- договір про закупівлю має подвійний юридичний характер, поєднуючи адміністративно-правові та господарсько-правові елементи, він регулюється публічним правом, оскільки одна зі сторін є суб'єктом

владних повноважень, та господарським правом, оскільки передбачає платне надання послуг або придбання товарів, установлює взаємні права та обов'язки сторін і має значні наслідки в публічній сфері;

– електронне врядування є головним інструментом публічного адміністрування у сфері публічних закупівель, що забезпечує прозорість, загальнодоступність та рівний доступ до інформації, гарантує конфіденційність даних до моменту розкриття тендерних пропозицій, що сприяє чесній конкуренції, адже моніторингові портали, такі як ProZorro та DoZorro, надають можливості для зворотного зв'язку, аналізу закупівель, подання офіційних звернень та використання аналітичних модулів для дослідження різних аспектів закупівель;

– аналітичні модулі забезпечують здійснення закупівель за різними критеріями, дослідження планів, постачальників, замовників та аналіз медичних закупівель та етапи закупівель ESCO, а ризик-індикатори допомагають визначати ризикові процедури закупівель для їх подальшого моніторингу, що підвищує відповідальність і зменшує корупційні ризики;

Отже, інструменти публічного адміністрування публічних закупівель в Україні – це способи (форми і засоби) вираження зовнішньої діяльності адміністративних органів, що забезпечують прозорість, ефективність і законність. Вони включають підзаконні нормативно-правові акти, адміністративні акти, контроль (моніторинг), електронне врядування та аналітичні модулі, сприяючи чесній конкуренції, запобіганню корупції та належному використанню публічних коштів.

Література:

1. Про публічні закупівлі. Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 9. Ст. 89 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
2. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX. *Голос України*. Офіційне видання від 19.09.2023. № 32.
3. Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. № 471). *Урядовий кур'єр*. Офіційне видання від 16.05.2023. № 97.
4. Про адміністративну процедуру. Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2073-IX. *Голос України*. Офіційне видання від 15.06.2022. № 123.
5. Повідомлення про намір укласти договір. 2023. URL: <https://e-tender.ua/news/povidomlennya-pro-namir-uklasti-dogovir-1351>
6. Актуальні зразки договорів про закупівлю товарів, робіт, послуг та рамкових угод. 2022. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/zrazki-dogovoriv-pro-zakupivlyu-tovariv-robit-poslug-ta-ramkovih-ugod>
7. Лорткіпанідзе Г. Поняття та особливості адміністративних договорів у сфері забезпечення національної безпеки України. *Право та державне управління*. 2023. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2022/49.pdf.
8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 року № 877-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.
9. Мулик Т. О., Томчук О. Ф., Мулик Я. І. Аналітичні інструменти для контролю та моніторингу публічних закупівель. *The Repository of VNAU*. 2020. URL: <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/card.php?lang=en&id=26518>

References:

1. Pro publichni zakupivli. (2015) Zakon Ukrainy vid 25 hrudnia 2015 r. № 922-VIII [Law of Ukraine on Public Procurement dated December 25, 2015 No. 922-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2016. № 9. st. 89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
2. Pro pravotvorchu diialnist (2023). Zakon Ukrainy vid 24 serpnia 2023 r. № 3354-IX [Law of Ukraine on Law-making Activities dated August 24, 2023 No. 3354-IX]. *Holos Ukrainy ofitsiine vydannia vid 19.09.2023*. № 32.
3. Osoblyvosti zdiisnennia publichnykh zakupivel tovariv, robit i posluh dlia zamovnykiv, peredbachenykh Zakonom Ukrainy “Pro publichni zakupivli”, na period dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini ta protyahom 90 dniv z dnia yoho pryupynennia abo skasuvannia. Zatverdzheno Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 zhovtnia 2022 r. № 1178 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 travnia 2023 r. № 471) (2022) [Features of Public Procurement of Goods, Works, and Services for Customers provided for by the Law of Ukraine “On Public Procurement” during the period of martial law in Ukraine and within 90 days after its termination or cancellation. Approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 12, 2022 No. 1178 (as amended by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 12, 2023 No. 471)]. *Uriadovyi kurier ofitsiine vydannia vid 16.05.2023*. № 97.
4. Pro administratyvnu protseduru (2022). Zakon Ukrainy vid 17 liutoho 2022 r. № 2073-IX [Law of Ukraine on Administrative Procedure dated February 17, 2022 No. 2073-IX]. *Holos Ukrainy ofitsiine vydannia vid 15.06.2022*. № 123.
5. Povidomlennia pro namir uklasty dohovir. (2023) [Notification of Intent to Conclude a Contract. 2023]. <https://e-tender.ua/news/povidomlennya-pro-namir-uklasti-dogovir-1351>
6. Aktualni zrazky dohovoriv pro zakupivliu tovariv, robit, posluh ta ramkovykh uhod. (2022) [Current samples of procurement contracts for goods, works, services and framework agreements. 2022]. <https://infobox.prozorro.org/articles/zrazki-dogovoriv-pro-zakupivlyu-tovariv-robit-poslug-ta-ramkovih-ugod>
7. Lortkipanidze H. (2023) Poniattia ta osoblyvosti administratyvnykh dohovoriv u sferi zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. [Concept and features of administrative contracts in the field of ensuring national security of Ukraine. Law and Public Administration. 2023]. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2022/49.pdf.

8. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti. Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2007 roku № 877-V [On the Basic Principles of State Supervision (Control) in the Sphere of Economic Activity. Law of Ukraine dated April 5, 2007 No. 877-V]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2007. № 29. st.389.
9. Mulyk T. O., Tomchuk O. F., Mulyk Ya. I. (2020). Analitychni instrumenty dlia kontroliu ta monitorynhu publichnykh zakupivel. The Repository of VNAU. 2020 [Analytical tools for control and monitoring of public procurement. The Repository of VNAU.]. <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/card.php?lang=en&id=26518>